

Natur & GIS

Dato: 16. december 2019
Sagsnr.: 18/24788
Sagsbehandler: Tine Fricke
Direkte tlf.: 7376 7785
E-mail: tfric@aabenraa.dk

Referat af dialogmøde mellem Sønderjyske Vandløb (SV) og Teknik- og Miljøudvalget (TMU) d. 12. november 2019Sønderjyske Vandløbs styregruppe:

Uwe Matzen
Claus Fink Jørgensen

Sønderjyske Vandløb, vandløbslaugene:

Vagn Fallesen, Aabenraa Østvendt, nord
Knud Strøm, Aabenraa Østvendt, nord
Peter From-Eriksen, Aabenraa Østvendt, syd
Niels Iwersen, Sønderå/Gammelå
Finn Johansen, Sønderå/Gammelå
Mikkel Emmertsen, Ladegårdsgrøften
Hermann Thomsen, Hvirilå Vest
Ole Andersen, Lundbæk/Tsunami-gruppen
Karl Martin Jürgensen, Lundbæk/Tsunami-gruppen
Andreas Jürgensen, Lundbæk/Tsunami-gruppen
Kurt Westergaard, Bjerndrup Mølleå
Andreas Bonde, Hjordkær/Bolderslev/Uge
Peter Hell, Hjordkær/Bolderslev/Uge
Thomas Meyer, Gejlå
Jens Wistoft, Gejlå
Claus B. Andersen, Gl. Rødekro Kommune
(Arnå ikke tilmeldt)

Sønderjyske Vandløbs konsulentnetværk:

Britt Paulsen, LandboSyd
(afbud fra Louise Riemann, LHN)

Teknik- og Miljøudvalget (TMU):

Formand Arne Leyh Petersen
Næstformand Kurt Andresen
Egon Madsen
Thomas Rehder Juhl
Christian Pedersen-Panbo
Jan Riber Jakobsen
(afbud fra Eivind Underbjerg)

Aabenraa Kommunes forvaltning:

Direktør Stig Werner Isaksen
Afdelingschef Barbara Frenzel
Teamleder Tine Fricke
Pkt. 2 og 5: Anders Kjær Skau
Pkt. 6: Tobias B. Knudsen

1) Velkomst og præsentation af deltagerne

Arne Leyh Petersen bød velkommen.

2) Vandløbsvedligeholdelsen i 2019

Anders Kjær Skau gennemgik sæsonens forløb, jf. vedlagte slides.

Blandt andet blev nævnt,

- Entreprenørens overskridelse af særligt de første terminer pr. 1/9, 10/9 og 15/9 og forvaltningens indsats og opfølgning i f.t. tilsyn, kontrol og kassering af vandløb samt suspendering af arbejdsplanen. Ved terminen d. 1/10 var entreprenøren igen nogenlunde med. Undervejs blev problemerne søgt prioriteret og løst bedst muligt i samarbejde med bl.a. HedeDanmark og lodsejerne m.h.p. at der ville ske mindst mulig skade.
Det endelige niveau for vedligeholdelsen vurderes ved sæsonens afslutning kvalitetsmæssigt at være fornuftigt.
- Oprensning af Dambæk Okkersø
- Forsøg med fjernelse af pindsvineknop – et nyt aggregat afprøvet, bl.a. ved Uge, Ladegårdsgrøften og Lundbæk).
- Beskæring/fældning af træer- begynder i de østvendte vandløb, der tages snarest kontakt til de implicerede lodsejere.
- Registrering af koter med GPS

I den forbindelse blev der bl.a. spurgt til følgende:

- Kunne man finde et system, som svarer til det, Arwos bruger, når de giver besked til husejere om tømning af affaldsbeholdere? Der vil forud for nyt udbud blive undersøgt forskellige muligheder.
- Antallet af kasserede vandløb? Der blev tidligt kasseret en del vandløb mhp. at rette op på niveauet, men samlet set er der i sæsonen formentlig kasseret færre vandløb end normalt. Der har været ekstra stor fokus på manglende overholdelse af terminer.
- Træer - hvor langt er vi? Det går fremad, men opgaven fortsætter.
- Nogle vandløb er opmålt med gps på maskinerne. Man har derfor haft en forventning om, at kommunen ville bruge dem til at sikre overholdelse af bundkoterne, helst undervejs efterhånden som det registreres.
Entreprenørerne er ikke forpligtede til at rette op på det undervejs. Kommunen samler registreringerne sammen og anvender dem, hvor der er en mistanke om problemer (det kræver bearbejdning af data, før de kan bruges). Kun når der vurderes at være akutte problemer, rettes der op på det umiddelbart.

3) Runde med input fra vandløbslaugene

- Privatisering af vandløb. Opfordring til, at man inden privatisering af et vandløb får tilsendt de betingelser, der kommer til at gælde efterfølgende. CA var selv overrasket over, at der blev fastsat bestemmelser for vandløbet. Forvaltningen beklagede, hvis der ikke var informeret om det på forhånd.
- Okkerbassin ved Vollerup. Er der taget højde for tilførsel af sand fra Hjordkær industriområde? Forvaltningen opfordrede til at indmelde, hvis der er problemer på stedet.

- Oplægning af materiale langs vandløbet gennem mange år skaber nogle steder en forhøjning. Forvaltningen opfordrede til at indmelde, hvis der konkrete steder er problemer som følge af det.
- Opmålinger af vandløb – der ønskes orientering inden og spørges til rækkefølge. Forvaltningen oplyste, at der er planlagte opmålinger af de store vandløb, men ingen total plan for alle vandløb. Opmålingerne foretages efter behov og efter nærmere vurdering, og afhænger af det enkelte vandløb. Forvaltningen bestræber sig generelt på så vidt muligt at kontakte lodsejere inden man kommer ud, men det er ikke altid muligt eller hensigtsmæssigt at sikre det.
- Opfordring til, at der inden gennemførelse af vandløbsprojekter, hvor der udlægges grydegrus, foretages økonomiske konsekvensberegninger. Forvaltningen bekræftede, at det sker.
- Forespørgsel om der har været kontakt til Tønder kommune omkring afholdelse af fælles møde vedr. drøftelse af muligheder for vestvendte vandløb. Arne Leyh Petersen oplyste, at der er planlagt afholdt en vandløbskonference i samarbejde med Tønder og Haderslev kommuner og i marts måned, hvor også landbrugsinteresser bliver repræsenteret og som Sønderjyske Vandløb er blevet inviteret til at komme med input til.
- Forespørgsel vedr. status for forvaltningens arbejde med et eventuelt reguleringsprojekt for Søderup Å. Forvaltningen arbejder på forberedelse af et udbud vedr. et forprojekt, der skal give grundlag for at vurdere, om man skal gå videre med projektet. Forventet tidsplan for projektet eftersendes, når den foreligger.
- Der blev efterspurgt data fra maskiners opmålinger i Bjerndrup Mølleå. Forvaltningen oplyste, at indsamlede data skal bearbejdes inden de kan anvendes, og man ikke altid får bearbejdet data i takt med, at de indsamles. P.t. har oparbejdelse af data, som ikke umiddelbart skal bruges, ikke høj prioritet. Data kan udleveres, når de er bearbejdet. Desuden oplystes, at der i praksis kun vil blive rensset op, hvis der konstateres problemer, som prioriteres løst.
- Pegede på, at det i år har været for tørt til grødeskæring i Askemose bæk, og at grene blev efterladt. Dette gives videre til Anders.
- God tilfredshed med oprensningen i Sønderå/Gammelå i år, men problemer med mange nye medarbejdere, der ikke kender området og kører flere spor i afgrøderne end nødvendigt. Forvaltningen pegede på, at der kan rejses erstatningskrav vedr. skader som følge af unødvendig kørsel.
- Grøfter er kun slået med rabatklipper. Hvorfor fjernes det afklippede ikke?
- Lodsejerne vil gerne slå 2-m-bræmmen, men har fået at vide af forvaltningen, at de ikke må, selvom bræmmerne skal slås? Forvaltningen følger op og vender tilbage med afklaring.
- Brinkskader efter grødeskæring: Der vist billede af ødelagt brinker efter grødeskæring og følgeskader deraf. Lodsejerne ville gerne udbedre med sten for at sikre en grusvej langs vandløbet, men har fået at vide, at de ikke må gøre det. Der var ønske om, at få oplyst, hvad lodsejeren selv må gøre efter brinkskader. Forvaltningen vender tilbage vedr. dette.
- Der opfordredes til at følge op i f.t. entreprenørerne, og det drøftedes, hvem der udbedrer skader/følgeskader efter vandløbsvedligeholdelse. Forvaltningen oplyste, at man kun udbedrer brinkskader, som har betydning for vandløbets funktion, men opfordrede til, at man indmelder brinkskader som følge af vandløbsvedligeholdelse (f.eks. ved brug af Giv et Tip), så der er mulighed for op-

følgning i f.t. entreprenørerne. Det vil dog være en konkret myndighedsvurdering, om og hvordan der følges op.

- Der blev peget på, at der også ses brinkskader pga. vedligeholdelse i strømrønder.
- Der blev peget på, at Lundbæk iflg. regulativ skal have en bredde på 3-3,5 m, men at der kun skæres en smallere strømrønde, og at vandet ikke kan komme væk, hvilket bl.a. blev nævnt ved udvalgets besigtigelse. Oplyste, at vandløbet har et "teoretisk skikkelsesregulativ", dvs. at der ikke er krav til en bestemt bredde, men en bestemt vandføringsevne, og at vandføringsevnen er blevet målt og lever op til regulativet. Forvaltningen vender tilbage med oplysning om, hvorvidt der blev truffet en egentlig afgørelse, og forbereder en sag til TMU om sagen.
Problemet kan formentlig ikke løses ved at gøre vandløbet bredere (jf. den generelle problemstilling vedr. vestvendte vandløb med lav hældning).
- Det blev nævnt, at amtet skulle have haft en anden vedligeholdelsespraksis end den nuværende.
- Fra Aabenraa Østvendt, nord, blev der peget på, at det ikke er godt at grødeskære, når der er tørt, hvilket var tilfældet i år, og at man selv slår brinker ned til vandkanten. Man ønsker besked om, hvornår der grødeskæres, så man kan være til stede, når maskinen er der, så skader kan påpeges og udbedres i samarbejde. Der var utilfredshed med manglende politisk tilstedeværelse ved de lokale dialogmøder. Forvaltningen nævnte, at det er aftalt, at politikerne deltager ved det årlige politiske dialogmøde, mens det er aftalt, at de lokale dialogmøder afholdes mellem vandløbslaugene og forvaltningen, da formålet med disse møder ikke er en politisk dialog, men en mere konkret drøftelse af muligheder for løsning af udfordringer på stedet.
- Henvendelse fra Ladegårdsgrøftens Laug, jf. bilag udsendt med dagsordenen: Henvendelsen blev gennemgået, og Mikkel Emmertsen påpegede, at de private rørføringer samt i sit område generelt har været underdimensionerede, og at det også gælder en enkelt kommunal overkørsel. ME opfordrede udvalget til at se nærmere på de forhold, der bliver påpeget i henvendelsen mhp. at styrke udvalget overfor forvaltningen. Arne Leyh Petersen pegede på, at man har tillid til forvaltningen, men at tingene løses efterhånden som de kommer til forvaltningens kendskab, og at der er fokus på røroverføringerne. Der er netop planlagt et mere generelt tiltag i form af retningslinjer for forbedring af rørføringerne efterhånden. ALP opfordrede vandløbslaugene til at indmelde steder, hvor man mener, der er problemer.
- Ved Hjordkær/Bolderslev/Uge har vedligeholdelsen været dårlig i år. Ikke alle kan betjene en skovl - der er mange små maskiner. Det har været svingende, hvor maskinerne har kørt, der manglende erfaring hos maskinførerne. Opfordrer til øget tilsyn, også i weekenderne. Pegede på, formålet med vandløb er afvanding. Undrer sig over, at maskinførere ikke følger planen for, hvor de skal køre. Undrer sig over, at en underføring under Tøndervej på trods af henvendelser ikke er blevet oprenset. Arne Leyh Petersen opfordrede til, at man i første omgang retter henvendelse til forvaltningen, men at man skriver til ham, hvis det ikke hjælper.
- Niels Iwersen opfordrede til at følge regulativet snarere end at fortolke det.

4) Nyt fra Sønderjyske Vandløb (Britt og Louise)

Britt Paulsen gennemgik vedlagte slides, og særligt følgende drøftedes:

- Vejgrøfter: Vanskeligt at finde ud af, hvor skal henvende sig. Forvaltningen oplyste, at indberetning kan ske med PC eller telefon til Giv et Tip (skærmpoint vedlagt). Desuden kan man bruge Driftsenhedens mailadresse: driftogvedligeholdelse@aabenraa.dk.
Man pegede på, at kommunen har pligt til vedligeholdelse af vejgrøfter, og nævnte særligt BaneDanmarks gode retningslinjer for vedligeholdelse af banegrøfter, der aftager drænvand.
Der blev nævnt et eksempel, hvor man med en vandløbsmedarbejder konstaterede at en vejgrøft trængte til oprensning, men hvor det endnu ikke er blevet løst af Driftsenheden. Forvaltningen undersøger sagen efter mødet.
- Vedligeholdelse omkring overkørsler: Der blev peget på, at vedligeholdelse ved private overkørsler er nedprioriteret fra udbuddet i 2012 til udbuddet i 2016. Forvaltningen oplyste, at ændringen skyldes, at der efter 2012-2013 var mange problemer med skader på røroverkørsler og for dårlig håndopfølgning på maskinoprensning.
- Vedr. lokale dialogmøder blev der peget på, at der følges op på nogle forhold, men ikke nødvendigvis på større/vanskeligere spørgsmål.

5) Orientering om brug af app'en "Giv et tip – Aabenraa Kommune"

Anders Kjær Skau orienterede om app'en, jf. vedlagte slides.

Det er bedst at bruge app'en med telefonen, så ens position kommer med. Hvis kategorierne ikke dækker det, man vil indberette, kan man skrive i bemærkningsfeltet. Der kan tages billeder på stedet som lægges ind i app'en.

6) Orientering om planer for 2020

Tobias B. Knudsen gennemgik de foreløbige planer for udbud af vandløbsvedligeholdelsen for 2020-2023, jf. vedlagte slides. Kommunen ønskes opdelt i syv mindre delområder, blandt andet for at muliggøre, at mindre entreprenører kan byde ind på opgaven.

Sønderjyske Vandløb har haft nogle bemærkninger til det kommende udbud, som blev gennemgået.

Der var følgende bemærkninger til gennemgangen:

- Der er forskel på områdestørrelser og behov for maskiner inden for de forskellige områder. Man kunne også have differentieret i f.t. størrelsen på vandløb mhp. mulighed for tilpasning til maskiner.
- Ved visse vandløb er det nødvendigt med større maskiner/længere arm. Forvaltningen oplyste, at man ikke ønsker at stille detaljerede krav til maskinen, men til det udførte arbejde.
- Der bør ikke slækkes på uddannelseskrauet - bl.a. for at undgå brinkskader. Det bør ikke være prisen, men kvaliteten der er afgørende. Forvaltningen oplyste, at der også fremover vil blive stillet krav til entreprenørernes uddannelse,

men forskellige krav til forskellige områder, bl.a. afhængigt af typen af vandløb.

- Dialog: Forvaltningen oplyste, at man endnu ikke lagt sig fast på en konkret løsning, men er i gang med at undersøge forskellige mulige løsninger, bl.a. en sms-ordning som foreslået af Sønderjyske Vandløb.
- Fjernelse af pil: Mindre stykker, fx fra årlig nedskæring, efterlades, mens større mængder flises eller placeres efter aftale med lodsejer.
- Rengøring af maskine ved skift mellem vandløb (vedr. vandpest) – der er ikke gode metoder til desinfektion, men der forventes stillet krav om rensning af maskinen før flytning mellem vandløb.
- Ekstraarbejderne ønskes hjemtaget.
- Vedligeholdelse ved overkørsler: Der er planlagt et krav om, at der oprenses så tæt på private overkørsler som muligt, men maks. 50 cm fra ind- og udløb a.h.t. røret, dog tættere på (vha. håndvedligeholdelse) ved offentlige overkørsler, hvor kommunen har vedligeholdelsesforpligtelsen.
Der blev fra vandløbslaugene udtrykt ønske om, at der også vedligeholdes tættere på private overkørsler. Der blev henvist til en vejledning fra SEGES vedr. forpligtelser vedrørende vedligeholdelse ved overkørsler.

Det oplystes, at der forventes afholdt dialogmøder med vandløbslaugene i maj måned.

7) Eventuelt

Der blev udtrykt ønske om, at fremtidige møder enten er længere - eller afholdes hyppigere. Aabenraa Kommune vil overveje, hvordan kommende møder kan justeres, så indhold og form passer med den afsatte tid.

Der forventes afholdt møde igen i november 2020.

Sønderjyske Vandløbs supplement til referatet, jf. mails af 20. og 26. november

Pkt. 2

2019 var sidste år med den nuværende entreprenør, inden vedligeholdelsen går i nyt udbud. Der er holdt opstartsmøde i juni med entreprenører og maskinførere, og udarbejdet en pixibog med instrukser for hvordan opgaven skal løses. Entreprenørerne blev bl.a. instrueret i problemløser, adgangsveje, skærebredder og markskader. En ledende medarbejder ved entreprenør-firmaet er rejst, hvilket har givet ekstra udfordringer. Entreprenøren har været nødt til at omorganisere materiel og lade maskinførerne køre i weekenderne, for at nå at blive færdige til terminerne.

Vedr. Dambæk Okkersø blev det oplyst at oprensningen har kostet ca. 250.000 kr.

Pkt. 3

Privatisering af vandløb: hvis vandløbet er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, må tilstanden ikke ændres, selvom vandløbet nedklassificeres. Det vil sige, at sædvanlig vedligeholdelse skal fortsætte, med udgangspunkt i regulativets bestemmelser.

Okkerbassin ved Vollerup: Claus Andersen påpegede store mængder vand (ikke sand), der blev tilført fra Hjordkær Industriområde. Er det hensigtsmæssigt i forhold til okker-effekten, at anlægget bliver spulet af så store mængder vand?

Opmåling af vandløb: der blev også spurgt til hyppighed af opmåling

Claus Andersen kvitterede for at grødeskæringen i hans område blev tilfredsstillende, i anden omgang, og at håndmanden gjorde et godt stykke arbejde med det, som maskinen ikke kunne tage.

Vedr. Reguleringsprojekt for Søderup Å – Peter Hell efterspurgte en tidsplan, og gav udtryk for at han gerne vil orienteres mere om forløbet, bla. for at hans rådgiver kan byde på delopgaver i projektet. Kommunen: Tidsplan for projektet skal godkendes politisk. Der blev refereret fra UTM beslutning fra 26/6 2019, at kommunen iværksætter skitseprojekt omfattende alle kendte problemstillinger i forbindelse med sagen. Peter Hell påpegede, at han har været inviteret til møde om sagen på kommunen uden dagsorden og uden referat, hvilket er problematisk, fordi det så er vanskeligt at fastholde, hvad der bliver besluttet.

Sønderå/Gammelå: efterspurgte varsling af grødeskæring, så de kan nå at instruere maskinføreren vedr. den bedste adgangsvej, for at undgå markskader.

Brinkskader: Niels Iwersen viste fotos fra et sted, hvor vegetationen på brinken er ødelagt ved oprensningen, ved at en tot vegetation er hevet op med rode. Det har åbnet for at vandløbet kan erodere brinken, og nu er vandløbet ved at underminere vejen langs vandløbet. Lodsejer vil gerne udbedre, enten med sten eller med rørlægning, men har fået at vide, at det kræver en regulerings sag. Fra Sønderjyske Vandløb (Britt) blev det påpeget, at der er behov for tilstrækkelige ressourcer til at føre tilsyn med entreprenørens arbejde, så der ikke laves så mange brinkskader, og at udbuddet ikke lægger op til at byde for billigt, så opgaven ikke kan udføres ordentligt. Sønderjyske Vandløb mener, at det ikke kan være lodsejers problem at skulle rejse en regulerings sag for at reparere skader, som kommunens entreprenør har forvoldt.

Lundbæk / Tsunamigruppen gav udtryk for at de har store problemer med at komme af med vandet også fra agerjorden, og at vandløbet burde have 3 m bundbredde ifølge regulativet, men kun er 1,5 m bredt i bunden, men at kommunen kun ser på vandføringen, og at det er svært at gennemskue, om regulativet er overholdt. Ole Andersen kvitterede for at kommunens tilsynsførende gør et godt stykke arbejde, og opfordrede til at man henvender sig på skrift til kommunen, hvis man gerne vil have et ordentligt svar.

Aabenraa Østvendt, Nord: hvis man får besked i forvejen om hvornår grødeskæringen kommer, kan man også nå at tage evt. trådhegn ned og slå 2m bræmmen, så maskinføreren bedre kan se hvad han laver. I forhold til om politikerne kommer med ud, gav Arne Leyh Petersen udtryk for, at han gerne vil have invitationen til at komme med ud og se på problemstillingerne.

Vedr. overkørsler: Britt Paulsen illustrerede med en tegning hvordan et rør med samme diameter-mål som bundbredden i et vandløb vil udgøre en indsnævring af profilet, og at det forekommer i en del mindre vandløb. Opfordrede lodsejerne til at se efter, om deres overkørsler er store nok, og ligger tilpas lavt i vandløbet, så de ikke bremser vandgennemstrømningen.

Hjordkær/Bolderslev/Uge Laug: Der er for nogle år siden udarbejdet en omhyggelig plan i samarbejde med kommunen og kommunens entreprenør med anvisning af køreruter ved vandløb ude ved Hjordkær – hvorfor bliver det ikke brugt?

Ladegårdsgrøftens Laug: Det ønskes ført til referat, at Mikkel Emmertsen "anvendte ordet tjenesteforsømmelse til at beskrive forvaltningens indsats og ansvar for kontrol af rørføringer".

Ad. Pkt. 6

vedr. rensning / desinfektion af materiel ved skift mellem vandløbssystemer – det er specielt vandpest som er meget problematisk at få spredt, da selv meget små stumper kan vokse videre og skabe nye problemer.